

Статията „**Политическото красноречие в многопартийни онлайн дебати. Страни, позиции и случаи**” (“Debating multiple positions in multi-party online deliberation. Sides, positions, and cases”) е публикувана в *Journal of Argumentation in Context* 2:1 (2013), 151–177. doi 10.1075/jaic.2.1.07lew issn 2211–4742 / e-issn 2211–4750 © John Benjamins Publishing Company.

Статията се публикува в електронното научно списание „Реторика и комуникации”, бр. 10, октомври 2013 г. с разрешението на редакционната колегия на „Journal of Argumentation in Context” и на издателството John Benjamins Publishing Company. Авторът и редакционната колега на сп. „Реторика и комуникации” изразяват благодарности към списание „Journal of Argumentation in Context”, към професор Франс ван Емерен и към Барт Гарсън за даденото разрешение да се публикува статията в превод на български език.

The original version of the paper was published as:

Lewiński, M. (2013). Debating multiple positions in multi-party online deliberation: Sides, positions, and cases. In Lewiński, M., & Mohammed, D. (Eds.) *Argumentation in Political Deliberation* (pp. 151-177). Special issue of *Journal of Argumentation in Context*, 2(1). Amsterdam: John Benjamins.

The author and the editors of “Rhetoric and Communications” would like to thank the publisher, John Benjamins, and the editors of the *Journal of Argumentation in Context*, Frans van Eemeren and Bart Garssen, for giving the permission to publish the Bulgarian translation of the paper.

Debating multiple positions in multi-party online deliberation. Sides, positions, and cases

Marcin Lewiński

ArgLab, Institute of Philosophy of Language (IFL-FCSH) / Universidade Nova de Lisboa

Abstract: Dialectical approaches traditionally conceptualize argumentation as a discussion in which two parties debate on “two sides of an issue” (pro and con). However, many political issues engender multiple positions. This is clear in multi-party online deliberations in which often an array of competing positions is debated in one and the same discussion. A proponent of a given position thus addresses a number of possible opponents, who in turn may hold incompatible opinions. The goal of this paper is to shed extra light on such “polylogical” clash of opinions in online deliberation, by examining the multi-layered participation in actual online debates. The examples are drawn from the readers’ discussions on Osama bin Laden’s killing in online versions of two British newspapers: *The Guardian* and *The Telegraph*. As a result of the analysis, a distinction between *sides*, *positions*, and *cases* in argumentative deliberation is proposed.

Keywords: argumentation, deliberation, online discussions, political argument, polylogue

Политическото красноречие в многопартийни онлайн дебати. Страни, позиции и случаи

Марчин Левински

Арглаб, Институт по философия на езика, Нов университет на Лисабон

**Преводът от английски на български език е направен от Вергиния Данаилова
Научен редактор – доц. д-р Гергана Апостолова**

Абстракт: Диалектическите подходи традиционно концептуализират аргументацията като дискусия, в която две партии водят дебати по „две страни на един проблем” (за и против). Обаче много политически проблеми пораждаат множество позиции. Това става ясно в многопартийното

представяне онлайн, където често се дебатира редица взаимно конкуриращи се позиции в една и съща дискусия. Защитникът на дадена позиция съответно се обръща към няколко възможни опонента, които на свой ред е възможно да поддържат мнения, които са несъвместими. Целта на тази статия е да се хвърли допълнителна светлина върху подобни „полилогически” сблъсъци на мнения, представени онлайн, чрез изследване на многопластовото участие в представянията им в действително провеждани онлайн дебати. Примерите са взети от читателски дискусии по темата за убийството на Осам бин Ладен в онлайн версиите на два британски вестника: „Гардиан” и „Телеграф”. В резултат от анализа се представят различията в аргументацията между „страни”, „позиции” и „случаи”.

Ключови думи: аргументация, политическо красноречие, онлайн дискусия, политически аргумент, полилог.

1. Въведение

Публичните обсъждания онлайн са обект на голям интерес вече над две десетилетия (вж. Райнголд 1993; Хаубен и Хаубен 1997; Хил и Хюз 1998; Дейвис 1999, 2005; Вилхелм 2000; Санстейн 2007; Дейвис и Гангадаран 2009). Проучването на онлайн дискусиите поражда разнообразие от често конфликтни твърдения относно качеството на публичните обсъждания в онлайн практиките: наистина ли те имат някакво значение за „революционизирането” на политическите обсъждания или по-скоро просто внасят традиционните форми на политическия разговор в новата медия (вж. Райт 2012). И по-конкретно, дали те наистина подпомагат откритото и критично обсъждане на различни позиции или по-скоро представляват „ехо-камара”, където потребителите на интернет просто преповтарят унаследени предишни убеждения за кратко време (преди да изоставят този проблем)? Анализът на аргументативния дискурс е една от областите, които имат решаващо значение за такова изследване: от Аристотеловата критика на публичното обсъждане (политическото красноречие) като един от трите жанра на реториката до Хабермасовата реконструкция на публичната сфера от 18. век, та до нормативните подробни записи на известни съвременните демократи. (1) Всички тези изследователски перспективи, независимо от различията си, предпоставят в повече или по-малко имплицитен вид своята теория за аргументацията като фундамент на публичното обсъждане и във формата на диалектичното претегляне на доводите „за” и „против” в обичайната двупартийна опозиция. Затова не е изненадващо, че диалектически ориентирани теоретици на аргументацията също проявяват сериозен изследователски интерес към политическото красноречие: Уолтън (1998) го определя като един от шестте основни идеализирани *типове на диалога*, докато Франс ван Емерен (2010) го разбира като един от основните *жанрове на комуникативната дейност*, в която аргументацията играе ключова роля.

Публичното обсъждане се дефинира като дейност с много участници. Действителното въвличане в активния диспут на множество участници традиционно се подчинява на разнообразни обстоятелствени ограничения в съответното време и място. С развитието на новите информационни и комуникационни технологии обаче, се създават различни форуми за онлайн обсъждания, които са предназначени конкретно да подпомогнат практиката на аргументирането сред големи групи хора (Акъс и Левински 2011). Оттук следва и въпросът: „Какво всъщност е влиянието върху по-голямата част от участници относно аргументирането на практика?” Съществени практически и теоретични проблеми се крият зад този въпрос: докато аргументирането обикновено се представя като диалектически сблъсък между две страни („за” и „против”), голяма част от обсъжданията относно аргументираните дискусии между многобройните участници, вероятно съставляващи много и различни страни, които отстояват конкретните си позиции, не могат лесно да се определят като „да/не” или за/против (виж Даскал

Тук ще разгледам тези въпроси, като първо ще онагледя сблъсъка на разнородните позиции на читателите по време на дискусиите, както и последвали коментарите относно новината за убийството на Осама бин Ладен в онлайн версиите на два британски вестника – „Гардиан” и „Телеграф” (Секция 2). По-нататък ще разгледам различните причини за участие, които анализаторите на езика разграничават при взаимодействие, включително взаимодействието онлайн, и всичко това ще бъде своеобразен подготвителен етап в процеса на разгадаване сложността на аргументацията в дебатите, в които има много участници (секция 3). Накрая ще изясня идеята на страните по отношение на аргументацията, чрез разграничаването между *страни, позиции и случаи* в аргументативния анализ (Секция 4). Тези отличителни черти ще бъдат разгледани като теоретично допълнение към вече съществуващи теории за аргументацията, което представлява важна стъпка към анализа на онлайн обсъждания с много участници.

2. Бин Ладен е мъртъв – а какво следва сега?

На 2 май 2011 г. Осама бин Ладен е убит по време на среднощна акция на американските специални части в тайното му убежище в пакистанския град Абботабад. Операцията е възложена лично и е следена отблизо от американския президент Барак Обама. Напълно разбираемо е защо тази история става най-коментиранията медийна новина. Фактът, че обществен враг номер едно на САЩ е елиминиран, както и че операцията протича абсолютно секретно (с редица неясноти по случая), повдигат въпроса за ползите от смъртта на бин Ладен: от опитите за

изясняване на фактите до дебати за значимостта на убийството в глобалния свят на политиката, и по-конкретно за войната с тероризма. Медиите по целия свят канят коментатори, които да представят различните гледни точки за събитието. Това правят и два известни британски вестника – „Гардиан” и „Дейли телеграф”. (2) В онлайн изданията редактори и външни експерти коментират смъртта на Бин Ладен. Изборът на коментаторите, както и гледните им точки, до голяма степен следват добре познатите и почти противоположни становища на ляво ориентирания в „Гардиан” и на дясно ориентирания в „Телеграф”. Това личи в коментарите на в „Гардиан”, написани от Андрю Мъри – член на Комунистическата партия във Великобритания и председател на кампанията „Да спрем войната”; който е известен с твърдата си позиция срещу военната намеса в Афганистан и Ирак и като цяло е личност, която е с антиимпериалистически, антиамерикански и антиизраелски виждания, както и с просталински симпатии. В „Телеграф”, точно обратното, предоставя раздела за коментари на Ан Епълбаум – американска журналистка, някога свързвана с неоконсервативния Американски предприемачески институт, понастоящем поддръжник на управлението на Обама и изобщо на външната политика на САЩ, включително на крайния антикомунизъм, произраелското разрешаване на проблема в Близкия Изток; военните мерки, които са необходими за осигуряването на сигурността на американските граждани. Но различията между гледните точки на Мъри и Епълбаум, както и отзвукът, който се получава от онлайн читателите, надминават обикновеното разграничаване на „за” и „против” (война срещу тероризма, Израел). В своя коментар „Смъртта на Бин Ладен е кръстопът” (Мъри 2011), Андрю Мъри заявява, че „Убийството на лидера на Ал Кайда означава или край на „войната срещу терора”, или надигането на още „бин-Ладеновци”, които ще продължат борбата.” Според Мъри, правителствата на САЩ и Обединеното кралство трябва да се възползват от повратния момент, който произтича от смъртта на Бин Ладен, и да поемат посока към радикална промяна на своята политика в Близкия Изток. Според него трябва по-голямо разбиране и дискусии, а арабският и мюсюлманският свят да е подкрепен от конкретни мерки, например като пълното изтегляне на войските на НАТО от Афганистан и Ирак, както и прекратяването на отношенията с подкрепяните от Запада арабски режими (например Саудитска Арабия). Всички тези мерки трябва да заменят продължилата твърде дълго практика на военна намеса под претекста – „война срещу тероризма”, което може единствено да доведе до нежелани последствия. Както той заключава, „Англо-американската политика на безкрайна война дарява единствено Бин Ладен с историческо наследство, което несъмнено би го зарадвало. Една промяна сега може да му отнеме този неръкотворен паметник. Промяната трябва да се извърши обаче не само заради нашата по-

голяма безопасност, но и защото така е редно” (Мъри 2011).

Коментарът на Мъри получава 144 отговора от 89 читатели на онлайн рубриката „Коментарите са без ограничения” във в. „Гардиан” само в рамките на 3 дни (2–4 май, 2011г.) (3) Вероятно поради хронологичната подредба на коментарите, повечето от читателите отговарят на твърденията на Мъри по точно определен модел – съобщенията не повдигат никакви допълнителни въпроси и служат като отговор на коментарите на Мъри. (4) И все пак има и съобщения, дори и малко на брой, които са като отговор на коментарите на други читатели, като по този начин се развиват дълги дискусии от читателя за читателя. Важно е да се спомене, че отправната точка на тези многостранни дискусии, е все още начинът да се изразят различните позиции срещу идеите на Мъри. Коментарите, които са отправени директно срещу идеите на Мъри, вероятно са насочени или срещу основната му теза, или срещу доводите, които той изтъква (от които могат да произтичат още въпроси или дискусии). И в двата случая онлайн дискутиращите могат открито да се противопоставят, да оспорват или подкрепят идеите на Мъри. От съществен интерес в анализа на аргументацията са коментарите, в които се изразява несъгласие. Първият етап от реконструираната аргументативна дискусия винаги е конфронтацията, в която е изразена разликата между мнението на спорещите (Емерен и Гротендорст 2004:57ff; Джаксън и Джейкъб 1980). Всъщност гледните точки на Мъри са критикувани при деклариране много ясно различни позиции, които ще се посочат по-нататък. Категоризирал съм ги в пет различни вида опозиции срещу основните виждания на Мъри, от които могат да се отбележат конкретни ключови думи: (5)

„Смъртта на Бин Ладен е като кръстопът, от който трябва да поемем по пътя на промяната на политиката ни спрямо Близкия Изток.

Опозиция 1 (консервативна, дясно ориентирана, „войнствена”)

Никакви промени на линията, докато липсва тероризъм. (Дори да има нужда от завой в нашата политика, не трябва да променяме нищо)

JoeDem (6)

2 май, 2011г.; 16:34ч.

Тероризмът ще спре тогава, когато и войната срещу тероризма приключи. Няма помиряване с религиозния фашизъм.

Bluesten

2 май, 2011г.; 17:23ч.

Убийството на лидера на Ал Кайда означава или край на „войната срещу тероризма”, или „възкръсването” на Бин Ладен, за да се продължи борбата.

Андрю Мъри

Погрешните въстъпителни думи неизбежно водят до погрешните заключения. Проблемът, който се поставя, не се отнася само до това как либералните демокрации отговарят на актовете на тероризъм. Ислямисткият фундаментализъм е в основата на всичко.

Опозиция 2 (по-скептична, ляво ориентирана)

(За съжаление) липсва друга алтернатива, и промяната е невъзможна (дори и да е изключително необходима). (Няма алтернатива, няма промяна)

Amcspartland

2 май, 2011г.; 16:41ч.

Не вярвам, че съществува дори и минималната възможност за промяна в англо-американската политика спрямо арабския и ислямския свят, Андрю. Нито пък смятам, че това е някакъв кръстопът. Бин Ладен не е имал никаква съществена роля в Ал Кайда в продължение на години. [...] Той беше само поставена фигура. Изглежда истината е, че Великобритания и Америка са неспособни да разрешават проблемите си по мирен начин. Сега те са подкрепяни от „дребния” човечец от Елисейския дворец, от където някога се е очаквало да дойде поне малко здрав разум. [...] Съжалявам, Андрю, но според мен животът ще продължи както и до сега. Предполагам, че Ал Кайда вече има своя нов лидер и дори, че следващият варварски акт е в процес на планиране. Мислехме, че слизането от власт на Буш и Блеър ще доведе до едно ново начало, а какво се получи? Същото положение, че дори и Либия е въввлечена сега. [...]

Опозиция 3 (снизходителна – обвинява за прекалено елементарни отправни точки)

Няма алтернатива, няма прости решения.

Ernekid

2 май, 2011г.; 16:42ч.

Тази гледна точка за света е дотолкова опростена, че е почти редуccionистка. Във външната политика на Запада няма елементарни проблеми. Обединяването на няколко напълно различни сценария, подобно на тези в Либия и Ирак, показва едно огромно недоразумение по отношение на външната политика.

Добре че се отървахме от бин Ладен, а пък аз си мислех, че е умрял преди години от бъбречна недостатъчност.

Опозиция 4 (против извиненията; наподобяващ опозиция 1, 2 или 3?)

Дори да има алтернатива, промяната да се извърши от арабите, не от Запада. (Не ние.)

Stifkey

2 май, 2011г.; 16:43ч.

Едно разрешение би могло да се корени във фундаментно преосмисляне на американската и британската политики спрямо арабския и мюсюлманския свят, това е шанс да заличим следите, останали след 11 септември, 2001 г. [a quote from Murray - ML]

Обърнете внимание на Арабската пролет. Не Западът трябва да промени поведението си спрямо каквото и да било, а ислямистките и арабски деспоти.

oat876

2 май, 2011г.; 16:59ч.

[...] Вече ми омръзна всичко това „вината е изцяло на Запада, защото властни и зли лидери остават на власт. Те са силни, защото техният народ им позволява да властват чрез всяване на страх у всеки. [...] Време е Арабският свят да се изправи пред проблемите на неграмотността, правата на малцинствата и бедността, вместо да вини Запада и ционистките плашила.

Опозиция 5 (теория на конспирацията)

Бин Ладен не е мъртъв. (НЯМА СМЪРТ)

dobbins

2 май, 2011г.; 16:58ч.

Дали някой вярва на тази пропаганда? През седмицата, в която националността на Обама бе поставена под съмнение, той лично нареди да убият най-издирвания от страна на САЩ човек. Точно навреме!

NoSurrenderMonkey

2 май, 2011г.; 16:11ч.

Покажете снимков материал като доказателство, или ще бъдете сметени за лъжци.

Има дори някои „субпозиции”, които са свързани с различни спорни моменти, които се отнасят към темата:

fishandart

2 май, 2011г.; 17:06ч.

Огромна грешка и/или грешна преценка на самия Обама е, че не са се опитали дори да арестуват бин Ладен и да го изправят пред международен съд. [...]

10080506

2 май, 2011г.; 18:04ч.

Съединените щати проведеха блестяща операция, но реакцията на Обама и публичният израз на радост около Белия дом... това ме разочарова. Оттук правя извода, че терористите все пак са успели да ни наложат своя сценарий на поведение.

И накрая, има и такива хора, които подкрепят, макар и леко резервирано, основните идеи в коментарите на Мъри:

yesyesynoyes

2 май, 2011г.; 18:07ч.

Съгласен съм, че в по-широк план трябва да се прекратят военната намеса в т.нар. война срещу тероризма, въпреки че заместникът на бин Ладен – Зауахири, е някъде там и трябва да бъде заловен или убит. [...]

Освен представените различия в мненията спрямо позицията на Мъри, онлайн читателите на в. „Гардиан” също така изразяват своето несъгласие и влизат в спорове и дискусии помежду си.

Finite187

3 май, 2011г.; 10:18ч.

JoeDeM

Тероризмът ще спре тогава, когато и войната срещу тероризма приключи. [цитат от съобщението на JoeDeM, виж по-горе - ML]

Америка не е нападена от 11 септември 2001 г., а Ал Кайда не представлява никаква заплаха за интересите на ѝ, а също и за нейните граждани вече от доста време. Това е една безкрайна война, която е захранвала военната индустрия с милиарди долари (парите на данькоплатците), а също така е дала в ръцете на САЩ средство за всяване на ужас в обществото. Това, което имам предвид, е следното – какво в действителност би ви убедило, че войната е „приключила”?

OneManIsAnIsland

3 май, 2011г.; 10:33ч.

Войната срещу терора няма да бъде спечелена, докато целият мюсюлмански свят продължава да яде хотдог и да носи бикини.

Или:

Finite187

3 май, 2011г.; 10:20ч.

На всички тези хора, които твърдят [тук във форума на в. „Гардиан”], ще кажа – Осама не е мъртъв. Със сигурност мога да кажа, че той би могъл да заснеме видео, в което да държи вестник с днешна дата, а Съединените щати ще гледат ли с недоумение тогава? Струва ли си да поемат този риск?

Онлайн дискусиата относно позицията на Мъри за „войната срещу тероризма” след смъртта на Осама бин Ладен, определено е подходящ материал за аргументативен анализ. Дискутиращите категорично се противопоставят на мнението на Мъри и изграждат аргументирана защита на своето мнение, докато се опитват да опровергават чуждото. Разбира се, въпросът дали подобна „дискусионна линия [...] притежава качествата да бъде полемика, или всъщност тя по-скоро изглежда като някакво закоравяло схващане” (Ричардсън и Станиър 2011: 1000), е остава открит и приканва не само към задълбочен аргументативен анализ, но също така и към последващо оценяване на качеството на дискурса. Въпреки това, едно нещо изглежда неоспоримо: дискутиращите наистина изразяват позицията си по различен начин и така участват в обсъжданията на много позиции в един и същ разговор. По този начин спорещият се сблъсква с редица опоненти, които на свой ред може също да си опонират едни на други. Както се посочва по-надолу, това поставя сериозно предизвикателство пред аргументативния анализ, който обикновено подхожда към аргументацията чрез монологично оправдание (или опровержение), или в друг случай има защитник и опонент (отбележете формата за ед. ч.). преди подобни теоретични предизвикателства да бъдат разгледани, е ред на анализа на друга онлайн дискусия.

Ан Епълбаум изразява съвсем различна позиция от тази на Мъри в своя коментар, който е публикуван в онлайн изданието на в. „Телеграф”: „Бин Ладен е убит: за ден или два отново ще

бъдем предишната обединена Америка” (Епълбаум 2011). Тя обръща особено внимание на последиците от убийството на бин Ладен за вътрешната политика на Америка. Също така тя изразява своята похвала, като описва своите съграждани американци, които ликуват по улиците, когато научават новината за екзекуцията на бин Ладен:

Винаги е хубаво, когато се докаже, че остарели национални стереотипи са ефективни. В петък британците бяха сплотени като нация както по време на кралска сватба; в неделя сутринта Полша бе обединена като нация както по времето на канонизирането на покойния папа; от неделя вечер до понеделник сутрин моите събратя американци бяха сплотени като нация от радостта от новината за екзекуцията на Осама бин Ладен. Едните пеят „Бог да пази кралицата”, други пеят „Аве Мария”, а ние скандираме „САЩ, САЩ”. И всички ние развяваме националните флагове. [...] И либерална, и консервативна Америка ще бъдат еднакво доволни най-накрая да чуят новината. Все пак Осама бин Ладен е един от малкото проблеми, за които сме единодушни. Накратко, за ден или два отново ще се почувстваме като една обединена Америка. (Applebaum 2011: online)

Тя дори възхвалява политиката на президента Обама, изразена чрез участието му в успешната операция по убийството на бин Ладен.

Към коментара на Епълбаум са дадени 160 отговора от 86 читатели на онлайн изданието на в. „Телеграф” само за 4 дни. (7) Основната теза на Епълбаум, подобно на тази на Мъри, може да бъде реконструирана чрез разграничаването на няколко основни типове коментари:

УБИЙСТВОТО на бин Ладен е НАЙ-ВЕЛИКОТО постижение на Съединените щати, което (поне за кратко) ще обедини отново (чрез общи ценности) разделената политическа сцена в САЩ.

По интересен начин първият отзвук, който поставя началото на дискусията след нейния коментар, изразява откровено съгласие:

JabbaTheCat
5 февруари, 2011г.; 20:04ч.
Добре свършена работа, Америка.

Скоро след това обаче се появява опозиция от различни гледки точки. Могат да се разграничат поне шест различни посоки на критика относно становището на Епълбаум.

Опозиция 1 (теория на конспирацията)

Бин Ладен не е мъртъв (НЯМА УБИЙСТВО)

Luke
5 февруари, 2011г.; 20:37ч.
Няма труп. Няма снимки. Няма доказателство.

Опозиция 2 (етично възмущение от гледна точка на човешките права)

Никой не бива да убива и да се радва по този начин (УБИЙСТВОТО НЕ Е ПОСТИЖЕНИЕ)

Sandhams

5 март, 2011г.; 10:25ч.

Смъртта на бин Ладен не е нищо друго освен едно убийство. Не мога да се сетя за каквото и да било обявяване на война, нито пък да е имало някакъв процес за този човек. Дали изобщо му е даден шанс да се предаде? Лицемерието на САЩ е безкрайно. Говорят непрекъснато за разпространяването на демокрацията, свободата и т.н., а иначе всички те се участват в убийства.

[...]

amcgrath

5 февруари, 2011г.; 20:43ч.

[...] Да се приветстват младоженци е едно, но да се приветства убийството на човешко същество е съвсем различно. Веселието и виковете на американците по улиците съвсем не се различават от това на арабите, които бяха критикувани за атаките срещу кулите близнаци.

Опозиция 3 (антиамериканска, ляво ориентирана, антиимпериалистична)

БЕЗ ПОСТИЖЕНИЕ ЗА САЩ

bogbbeagle

5 март, 2011г.; 10:40ч.

[...] Нищо няма да се промени към по-добро със смъртта на този човек... защото истинския враг на американците е американската държава (American State).

ellerveira

5 март, 2011г.; 03:46ч.

Смъртта на ОБЛ няма особено да промени нещата, напротив, по-скоро би ги влошило в дългосрочен план. [...] ОБЛ вече е спечелил своята война срещу САЩ като им е причинил банкрути и политическа истерия. А това са нещата, с които американците не са достатъчно умни, за да се справят.

Опозиция 4 (от крайно десните)

БЕЗ ПОСТИЖЕНИЯ ЗА АМЕРИКАНСКИЯ ПРЕЗИДЕНТ

yankeedoodlemany

5 март, 2011г.; 05:34ч.

Каква сбирщина от ляво ориентирани. [...] Президентът, така защитаван от госпожа Епълбаум, беше този, който в предизборна платформа апелираше за оттегляне от терористичната война, за граждански процеси срещу терористите и за закриване на затвора в Гуантанамо. Сега той не е нищо друго освен войнстващ терорист в тази ляво ориентирана гълпа, която мисли, че движението „Чаено парти” представлява по-голяма заплаха за либералната програма на едно неограничавано правителство, отколкото въпросният терорист. [...]

Опозиция 5 (циничен поглед върху американската политика на силата)

БЕЗ ЦЕННОСТНА СИСТЕМА, единствено безчувствена политическа пресметливост

Firozali A. Mulla

5 март, 2011г.; 13:57ч.

Живее в Африка. Когато разбрахме, че Осама е мъртъв, първата реакция беше: „Ето ги политиците в опит за втори мандат.” [...]

Нарубrian123

5 март, 2011г.; 09:27ч.

Какво правят политиките за някакъв си 1% увеличаване на вота. Един човек е мъртъв, оставете нещата така.

Опозиция 6 (скептична)

Нищо няма да се промени, неуместна тема. (НЯМА ОБЕДИНЕНИЕ)

bridgebuilder

5 февруари, 2011г.; 22:14ч.

Смъртта на бин Ладен е късна победа от недалечното минало, и за миналото. Светът се е променил, продължил е напред, а оценяването на тази победа като значима е пагубно, тя е мимолетна и психологическа, тя носи само ограничения и нищо повече. Тероризмът все още е тук, както и ние, докато продължава да има каквито и да е предпоставки за неговото съществуване. [...]

Накратко, ще пропусна примерите, които изразяват скептицизъм, както и примери (често по-дълги) за размяна на реплики с критики между самите онлайн читатели. Същественият момент тук е, че подобно на дискусиата във в. „Гардиан”, коментарите на Епълбаум дават поводи за критика от страна на различни, понякога дори на напълно противоположни гледни точки. Значителна разлика съществува в начина на структуриране на двата форума – докато в. „Гардиан” се придържа към точното хронологично представяне на коментарите, то в. „Телеграф” е за просто подреждане на дискусиата, като всяко едно съобщение реално е свързано заедно със съобщението, на което отговаря. Подобна подредба предава по-добре динамиката на онлайн съобщенията, които често (включително и в този случай) прерастват в дълги и понякога сложни и заплетени беседи. (8) Всичко това създава една доста сложна мрежа от застъпващи се и преплитащи се дискусии.

Тези два примера показват как спорещите в публичното пространство могат да се сблъскат с критика от противоположната страна. Никои твърдят, че убийството на бин Ладен не е никакво постижение, защото е било иницирано от цветнокож президент либерал, който предава всяка една американска ценност; докато други спорят, че това не е постижение, но защото това убийство единствено изважда на показ провалената империалистична политика на Америка. Мъри и Епълбаум по сходен начин се обръщат към „многобройна” и „разнородна” читателска публика, а именно публика с разнородни мнения и различни гледни точки (Емерен 2010:108ff). Тъй като и двамата са журналисти и коментатори с голям опит, те са наясно, че позициите им са адресирани към напълно различни групи хора. Още повече, че самите онлайн читатели разискват мнения в една сложна мрежа от пресичащи се дискусии. По този начин един

ляво ориентиран европейец може на момента да влезе в спор с привърженик на конспиративна теория, който е убеден, че бин Ладен не е мъртъв; един привърженик на движението „Чаено парти”, който е абсолютно доволен от смъртта на бин Ладен, гледа на нея единствено като на още една крачка към необходимата и успешна „война срещу тероризма”; а някой от тези, които са гласували за Обама, също е доволен от това убийство, но поради това, че се води политика на „войната срещу тероризма”; той смята, че тази война може да бъде оправдана или дори да бъде прекратена. Като резултат онлайн дискутиращият може да се сблъска с разнородна „колективна критика” от всички страни (Левински 2010b).

3. Участници в онлайн разисквания

Проблемът, който стои пред анализа и оценката на аргументацията, е как да се обхване това многообразие от участници, които изразяват различни позиции в една и съща дискусия.

Един от подходите към тази задача е на практическо и дескриптивно ниво, където проблемът може да се тълкува чрез едно обикновено запитване, с което участникът в дискусията се сблъсква: с кого споря аз? За да се отговори на този въпрос се прилагат емпирични анализи в сложните взаимоотношения в разговорите, от тези, които изследват конкретни взаимодействия (Кларк и Карлсон 1982; Гофман 1981; Гудуин и Гудуин 1990; Хавиланд 1986; Хаймс 1972; Кербрат-Орешони 2004; Левинсън 1988; Мейнард 1986). Една тема, често срещана в подобни анализи, е недоволството (*dissatisfaction*) на доминиращата диадическа рамка, с която се подхожда към речевите актове, както в частност и аргументативните речеви актове, като са аналитично определени по отношение на взаимоотношения между само двама участници: говорещ и слушател (виж Сърл 1969, 1992) или, при аргументацията – протагонист и антагонист (Емерен и Гротендорст 1984, 2004); или защитник и опонент (Уолтън и Крабе 1995). Например, когато говори за тази диадическа схема, Хаймс спори, че „дори и подобна схема да бъде заложена като модел, тя не може да бъде използвана за описателен вид работа” (1972: 58). Подобно на Хаймс, Левинсън забелязва, че анализите на дискусии по отношение на диадически взаимоотношения, дори и към тях да бъде прибавена и трета страна като публика (Левинсън 1988: 165–168), са „признаци за сериозни грешки, или най-малкото преувеличение, произлизащо от предположението, че диадическото словесно общуване е основната (или единствена) форма за общуване между хората” (Левинсън 1988: 163–164).

Изправени пред подобни опростявания, аналитиците са разпределили неясните представи за говорещ и слушател в няколко конкретни категории. Едно от най-известните деления е това на

Гофман (1981), който предлага аналитична схема, която разделя говорителите на три категории според „формата на изложение”: аниматор (този, който пуска съобщението), автор (този, който формулира съобщението) и директор („страната, на чиято позиция думите се подчиняват”) (Гофман 1981: 226). По-нататък той развива понятието за слушател в „рамка на участието”, която се състои от регламентирани участници (адресати и реципиенти, към които говорителят не се обръща пряко) и нерегламентирани участници („случайни” слушатели и „допълнително организирани „подслушвачи”) (Гофман 1981: 132-133; виж Левинсън 1988 за повече подробности за схемата на Гофман).

Маркоча (2004) прилага подобни категории, за да анализира рамката на участниците в „полилогични” (за разлика от „диалогични“) онлайн дискусии в групи на Юзнет. Той разграничава три основни „роли на участниците”, които онлайн дискусиите могат да притежават: 1) *читатели*, които просто следват онлайн дискусиите, без да имат някакъв принос към тях (в интернет жаргона „lugker”); 2) обичайните пишещи, които активно взимат участие в онлайн дискусиите, като изпращат съобщения на групите; и 3) домакини, които са изключително творчески и дейни в обсъждането; те са лидерите, които „водят дискуссионните групи” (Маркоча 2004:131ff).

Въз основа на тези три категории той предполага, че „рецептивният формат” се състои от: 1) реципиентът–адресат (непреднамереният участник); 2) подслушващи (безучастните читатели); и 3) домакини, които са или „регламентирани, неадресирани слушатели” (когато съобщението е отправено към някой друг), или „облагодетелствани реципиенти” (когато съобщението не е конкретно адресирано до никого) (Маркоча 2004: 142). Така има много малко изключения в откритите форуми за онлайн разискване. Освен че могат да бъдат директни адресати, реципиентите са също и „регламентирани реципиенти”, дори и да не се говори директно на тях. Така съществува мрежа от потенциални реципиенти (ако някой пожелае да се обърне само към един конкретен човек, той по-скоро следва да изпрати личен имейл, това е опция в много онлайн форуми). Всички подобни реципиенти могат да отговорят на съобщението, все едно дали то е адресирано до всеки един от тях, дори и да пише, че не е. Накратко, винаги има потенциал, в който спорещият дискутира темите с множество опоненти, които могат да изразяват несъгласието си по редица конкретни причини. Този потенциал се реализира, както се вижда в примерите по-горе, веднага щом тези конкретни опоненти преплетат своите различни мнения в една сложна онлайн дискусия.

За да се разясни допълнително въпросът за това какво значение имат категориите с

ролите на участниците в онлайн дискусиите за анализа на аргументативната дискусия с много участници, може да се обърне внимание на някои разграничения, които са предложени от Кербрат-Орешиони (2004) и в екип (Брюксел и Кербрат-Орешиони 2004). Те разграничават три нива на роли в действителни дискусии: 1) „нивото на говорещите”, където всеки говорещ просто добавя към броя (потенциални) говорещи; 2) „нивото на взаимодействащите роли”, които до голяма степен са предопределени от вида на зададената дейност (например арбитър и поканени гости в радио дебат); 3) „нивото на аналитични/дискурсивни роли”, където различна роля се явява като еквивалент на различна позиция в дискусията; по този начин две групи с различни гледни точки поемат само две аналитични/дискурсивни роли: „за” и „против” (Брюксел и Кербрат-Орешиони 2004:110-111). Брюксел и Кербрат-Орешиони, както и други автори са склонни да приемат дискуссионно-аналитична гледна точка, според която от огромно значение за анализа на полилога (Кербрат-Орешиони 2004) е броят на участниците (говорещите), а не броят на аргументиращите страни (дискурсивните роли). Това различие става видно, когато се забележи, че съвкупност от участници иска да свърже една аргументираща страна, например беседа или парламентарни дебати, в които членовете на една политическа партия обикновено образуват един общ защитник или противник в дебатите. Ето защо 453-та членове на Камарата на представителите в САЩ могат да се представят като две противопоставящи се „партии”, които поддържат две противоположни позиции в своите дебати.

От тази характеристика става ясно, че най-уместното за анализа и оценката на строго аргументативния (не толкова разговорен) аспект на дискусиите с много участници е „нивото на дискурсивните роли”. Все пак основната задача на теорията за аргументацията е да реконструира и оцени аргументите, които определена страна или „партия” в спора предлага (независимо дали е индивидуална или колективна) при сблъсъка на мнения с друга страна. Въпреки това другите две нива стават явни в аргументативния анализ, чиято цел е чисто емпирична и по този начин изисква прецизни аналитични методи на разговора, които те се фокусират върху детайлите на индивидуалното обсъждане. Методът за преминаване отдолу нагоре, който започва от нивото на конкретен говорещ, е незаменим като подробно описание на единствени по рода си фактори на аргументативните реплики, такива като индивидуални особености и стилове при аргументиране, дискурсивни динамики в рамките на действителни аргументативни коалиции (колко партийни членове, взети заедно, образуват един отделен случай), и други особености и разлики между говорещите в рамките на една аргументативна партия или страна в спора („дискурсивна роля”, коалиция).

По същия начин „нивото на ролите в комуникативната ситуация” е изключително важно за анализа на аргументацията в даден контекст. За тази цел е важно да се обърне внимание на разграничението на Левинсън в неговата дискусия за разговори с многобройни участници между: 1) социални и институционални роли в *речево събитие (speech event)* (например съдия, прокурор, адвокат, съдебни заседатели, свидетел и обвиняем по наказателно дело), които са определени типове и са предопределени за цялото събитие; и 2) продуктивни и рецептивни роли, които са описани от Гофман (1981) и Левинсън (1988) като конкретното събитие на изказването (*utterance event*), които динамично се задават от разговарящите като последователно нанасяне на серия от удари (Левинсън 1988: 167–168). Основен момент, който изглежда е подценен от Гофман, Левинсън и други автори, е че различно множество конкретни роли в една речева ситуация предварително извършва конфигурация (до определена степен разбира се) на динамичното предназначение на продуктивните и перцептивни роли. Например, продължителното говорене по време на един наказателен процес е насочено предимно към съдията и съдебните заседатели, дори те да не са пряк адресат като слушатели. Точно обратното – един говорител в парламента (както е в Обединеното кралство и в много други страни) почти винаги ще бъде официалният адресат, но много рядко той е целеви адресат (тази роля принадлежи на други членове на парламента, както и на гласоподавателите). Подобни фактори очертават пътя на анализа на ролите на участниците (и рецептивните роли в частност) като резултат от воденето на дискусията в движение при институционални или по друг начин (конвенционално, технологично) предопределени условия на речевата ситуация.

Всички тези фактори, които се отнасят до различните равнища на говорещите и комуникативните роли, са важни за аргументативния анализ на обсъжданията с много участници. Подхождам към тях, като обръщам внимание, че те не са от толкова огромно значение за теория на аргументацията. Това, което е от особена важност в нормативната реконструкция и последващото оценяване на аргументацията, са теоретичните основи, които са представени в аргументативния дискурс (монологичен, диалогичен, полилогичен) като разумни доводи или фалшиви аргументи. Това е решаващо, тъй като самата същина на оценката при аргументирането се състои от монологичен или диалектичен модел на общуване. В същото време, както е изложено по-горе, много от реалните разговори са многостранни събития. Моята стратегия в този случай (на базата на проучването, което е дискутирано до този момент) е да допусна, че нивата на говорещите и ролите в речевото взаимодействие оказват влияние върху емпиричния анализ на дискусиите с множество участници, а също така да приведа доводи в

полза на една по-стабилна позиция, към която следва да се отнесе нивото на аргументативните (аналитични) роли. Усложненията на полилогичната речева ситуация не са прости следствия от описанието и анализа на аргументативния дискурс, които могат да бъдат последователно и обосновано доказани в абстрактни модели за оценяване на аргументите. Те по-скоро са предизвикателство към тези модели. Ако доводите ми по отношение на второто са силни, те още повече са валидни за първото. Затова се фокусирам повече върху нивото на аргументативните роли, или върху дискусиите с множество участващи партии, отколкото върху нивото на говорителите или дискусиите с множество участници. По този начин се надявам да създам известен теоретичен принос, а не само емпирична база от данни за изучаването на многопартийните политически разисквания.

Поради тези причини, от тук нататък се насочвам към проучването на многопартийните дискусии на теоретично ниво. Това, от което има нужда анализът на този етап, е концептуална прецизност по отношение на аспектите на действителните обсъждания, както и изразяване на несъгласие (както и на съгласие) поради различни причини, като по този начин ще се отвори възможност за адекватен анализ на многопартийни дискусии и на дискусии, в които се изразяват множество позиции.

4. Страни, позиции, случаи и партии в аргументацията

Западната традиция в изучаването на аргументацията е започната от гръцките софисти и от Сократ, като първоначално е кодифицирана от Аристотел, който твърди, че има „две страни на всеки проблем”. Тоест, за да се отсъди разумно даден спорен проблем, е необходимо да се чуят и двете страни „за” и „против” конкретната тема. Според Аристотел („Топики”), това е същината на диалектическия метод. Изхождайки от тази традиция, съвременните диалектически подходи моделират аргументацията като регламентирана, обоснована дискусия между две страни, като всяка от тях заема своя позиция по дадения проблем: протагонистът и антагонистът, защитникът и опонентът, задаващият въпроси и отговарящият, или дори Папата и Олга, или пък черно и бяло (Емерен и Гротендорст 1984, 2004; Хемлин 1970; Уолтън и Крабе 1995).

Някои обаче имат съмнения към подобно ясно разделение:

Често чуваме, че винаги има две страни по даден проблем. Това очевидно е опростяване. Единственото нещо, което ни е необходимо, е един случаен спор върху практически въпроси или временно запознаване с комплексността на философското изследване, за да осъзнаем факта, че обикновено има много повече от две страни при обсъждане на най-интересните проблеми.

Казваме, че има само две страни по даден проблем като начин да изкажем най-неангажирано идеята, че обикновено има различни гледни точки по отношение на истинността на пропозицията, валидността на аргумента или уместността на дадено действие или политика (Жакет 2007: 115).

Не и без известен нюанс в иронията, Жакет проследява преобладаващата максима за „двете страни на проблема” до нейната пословична, дори поетична стойност на интелектуален път, сравним с известното „един шев навреме, спестява девет нови” (по-познато в нашата култура като „желязото се кове, докато е горещо”), което е съотносимо с идеята за точния аргумент. Подобни поговорки съдържат числа, затова той твърди, че към тях трябва да се подходи на случен принцип, вместо да бъдат вземани сериозно. Въпреки всичко това не е основната му критика.

Все пак има още една по-интересна от философска гледна точка причина за това защо пренебрегваме факта, че в доста случаи има много, най-малко две страни на даден проблем, а като говорим така, сякаш са само две. Изглежда, че част от концептуална ни рамка е да ограничим всички въпроси до двустранното „за” и „против”, а също така смятаме, че споровете се свеждат до участието на двама души, които се предизвикват взаимно чрез излагане на своите различни виждания по определен въпрос, или са в опозиция един срещу друг при конфликт на интереси или ценности, за които е необходимо едно-единствено решение „за” или „против”. В този смисъл това, което първото идва на ум, е сблъсъкът между двама атлети, боксьори, професионални борци или съперници на тенис корта; или адвокати, които са един срещу друг по време на съдебен процес, както и обвинението или ищеца, и защитата, като страни по дадено дело. (Жакет 2007: 116)

След като изразява категорично своето убеждение, Жакет пристъпва към един по-сигурен въпрос, а именно дали „двустранната логическа аргументация на отделен мислител” (Жакет 2007: 117) си заслужава да се разглежда, като се сравни с монологичното натрупване на доводи и с действителния диалектически дебат между двама души (виж Блеър 1998 за сходна линия на изследване).

Вероятно Жакет не само изтъква едно съществено ограничаване на теорията на аргументацията (виж също Боневац 2003), но и го прави по един доста объркващ начин. Диалектиката изглежда доста по-издържана теоретично, отколкото обвиненията на Жакет. Както вече посочих на едно друго място (Левински 2011), спорът за двете страни на един проблем изхожда директно от начина, по който се разглежда диалектическият проблем: „Една дискусия

започва с проблем, който може да бъде поставен под формата на следния въпрос: „Това този случай ли е или не е този случай?” (Крабе 2006: 186). От подобен въпрос (познат още като полюсен или въпрос с отговор „да/не”) по принцип получаваме две противоположни страни: страната „да” или страната „не”; или според Жакет „решение, изразяващо съгласие или такова, изразяващо несъгласие.” (Разбира се, винаги съществува вариант с отговора „Не знам”). И според езиковите норми не би могло и да бъде другояче.

И все пак Жакет изглежда, че се интересува предимно от един по-различен тип въпрос. Като споменава, че „има различни гледни точки по отношение на [...] уместността на дадено действие или политика” (Жакет 2007: 15), той ясно заявява, че това, което създава у него резерви спрямо тази концепция, са само двете страни на проблема, а това по-скоро е като въпрос, който съдържа въпросително местоимение: Кой е обществен враг номер едно? Кой е най-добрият начин да отговорим на тероризма? Какви ще бъдат последиците за американската политика от смъртта на бин Ладен? Подобни отворени въпроси, различни от въпросите, на които отговаряме с „да” или „не”, позволяват да съществуват редица подходящи отговори, и по този начин различните становища да бъдат изложени срещу темата, която е повдигната от въпроса.

Становищата, формирани отново в контраст със стриктното разделение „да/не”, могат да бъдат (и често са) противоположни, отколкото противоречащи: дадено грешно становище не води до непременно до вярно друго такова, но вярното становище води до погрешното на отсрещната страна. Жакет в този случай не може да бъде оправдан, когато казва, че сме склонни да „сведем всички въпроси до двуполусните отговори „за” и „против” (Жакет 2007: 116) – това е приложимо само в случаите на въпроси с отговори „да/не”. И все пак можем ли изобщо да говорим за „много страни” при аргументативните дискусии, както правят Жакет и други реторици (Менделсон 2002).

Вероятно две прости разграничения биха помогнали в случая. В диалектическия спор, *страна* по дадена тема/проблем може да бъде разгледана като отговор на въпрос от алтернативния тип „да/не”. Т.е. винаги бихме получили две противопоставящи се страни: p vs $\sim p$ (или срещу ϕ в случаите на отговор „Не знам”), които могат да бъдат подкрепени от една от двете страни в диалектическия спор: пропонент и опонент. Логически, страната е такова множество, състоящо се един елемент $\{(p)\}$, твърдение, което е дискутирано във връзка със своето противоречие $\{(\sim p)\}$ (или празно множество $\{(\emptyset)\}$). Това е различно от това, което аз наричам „позиция”. *Позицията* по даден проблем може да бъде разгледана като отговор на въпрос с въпросително местоимение. Затова можем да постигнем същинско мултиплициране на

позиции, които мигновено ще бъдат подкрепяни или нападани в многостранен дебат. Така позицията е множество $\{(p)\}$, състоящо се от твърдение, което се дискутира заедно с други твърдения, които са му противоположни $\{(q), (r), (s)... (z)\}$. Така дефинирана, позицията по-нататък може да бъде разграничена от т.нар. *случай* (9), който се състои не само от твърдение, изразено като становище на конкретен спорещ, а по-скоро е като становище заедно с подкрепящите го аргументи. Т.е. случаят е структурирано множество $\{(p), (a1), (a2), (a3)\}$.

Каква е ползата от въвеждането на подобни разграничения? Първо, понятието „позиция” (противопоставено на страна) води до множество противоположни позиции (p vs. r vs. q vs. s...) в реални аргументативни дискусии, които са провокирани от въпрос с въпросително местоимение. Понятието „случай” улавя феномена на съгласие със становище поради редици причини и несъгласие със становище, което е добре описано в подробни анализи на обичайни спорове. Например, децата и тийнейджърите често отхвърлят „предложения за съдействие” от други участници в многостранните дискусии, точно защото те не споделят споровете, които произтичат от конкретно становище (страна или позиция) (Гудуин и Гудуин 1990; Мейнард 1986). Подобни разлики обаче най-често могат да се забележат при политически разисквания. Обърнете внимание на проблема, който се явява основната гледна точка в коментарите на Мъри и последвалата дискусия във в. „Гардиан”, както и една от гледните точки, които са обсъждани в текста на Епълбаум и сред читателите на в. „Телеграф”:

Какво ще направят американското правителство и неговите съюзници след убийството на бин Ладен?

А. Ще продължат войната срещу тероризма, докато не се спре тероризмът.

Б. Ще продължат войната срещу тероризма, но ще изгладят тактиките (например изтеглянето на сухопътните войски от Афганистан).

В. Ще прибегнат към дипломацията с цел продължаването на предишни американски политики в Близкия Изток.

Г. Ще прибегнат към дипломацията, за да изпълнят „по-деликатната” политика на Обама и демократите.

Д. Ще прибегнат към дипломацията, за да приспособят предишни политики към новите обстоятелства.

Е. Ще започнат да развиват нов вид политическо поведение, което да отговаря на настъпилите нови обстоятелства.

Ж. Ще променят радикално курса на неуместните колониални политики, които са довели

до всички проблеми в Близкия Изток.

Всички тези позиции са защитавани или от поканените коментатори (Мъри, Епълбаум), или от „случайни” читатели на двата вестника; тези позиции са представени в откъсите, цитирани по-горе. Търсейки отговор на поставения основен въпрос, всички тези коментари могат да бъдат групирани като принадлежащи към две опозиционни страни:

Ще продължим ли войната срещу тероризма като основна мярка за справянето с проблемите в Близкия Изток или не?

(А и Б са от едната страна, а В—Ж са от другата.)

Ще продължим ли преди всичко нашата американска политика или ще я преосмислим?

(А—В са от едната страна, Г—Ж са от другата)

По-нататък всяка една от тези позиции може да бъде защитавана поради наличието на различни причини, които често са противоположни или дори противоречащи си:

Преди всичко трябва първо да прибегнем към „по-деликатната” външна политика на Обама и демократите, защото това е най-добрият начин да поддържаме американското влияние в Близкия Изток. (А поддържането на влиянието е приоритет за нас.)

Преди всичко трябва първо да прибегнем към „по-деликатната” външна политика на Обама и демократите, защото това е първата необходима стъпка към драстичното ограничаване на американското влияние над Близкия Изток. (А ограничаването на американското влияние е наш приоритет.)

В така изложеният дебат, според зададените въпроси, се обособяват две страни, седем позиции, и вероятно огромен брой случаи.

Струва си да се отбележи, че използването на подобни разграничения изглежда непротиворечиво от гледна точка на езиковата перспектива. Понятието „страна” има ясна двуполусна тенденция: „ние сме от същата страна,” „той е от другата страна”. Понятието „позиция”, като контраст, позволява по-голямо множество: тук говорим за „различна позиция”, а не за „другата позиция” (освен ако не е ясно че има, по-скоро необичайно, но две позиции по един проблем). Понятието „случай”, еднакво в общ и в правен дискурс, често е употребявано

при назоваване на множество спорове, които са водят по посока на една позиция: някой може да създаде силен (убедителен) и слаб (неубедителен) случай относно позицията, че „Преди всичко трябва първо да прибегнем към „по-деликатната” външна политика на Обама и демократите.”

По-нататък, за по-голяма яснота, пропонентът с конкретна позиция може просто да бъде наречен „страна”, което е противопоставено на „участник”. Както вече бе споменато, във фокуса на теорията на аргументацията попада разнообразието от позиции, а не броят на участниците. Затова група участници, които образуват „маркиран екип”, с една и съща позиция (виж Брашърз и Майърс 1989; Кенъри, Броснан и Сейболд 1987), и могат да бъдат считани единствено като една страна в аргументативната дискусия. Брюксел и Кербрат-Орешиони смятат, че е важно дали страна или индивидуален участник или „коалиция” от участници – притежава отличителна „дискурсивна роля” (Брюксел и Кербрат-Орешиони 2004: 110–111). Многостранната аргументативна дискусия по този начин не е просто дискусия между повече от двама души, но е дискусия, в която повече от две позиции, дефинирани по-горе, се разискват.

По-нататък, в интерес на чистотата и яснотата на езика, пропонентът или защитникът на определена позиция може да бъде наречен „партия”, за разлика от „участник”. Както бе споменато по-горе, в центъра на внимание на теория на аргументацията е разнообразието от позиции, а не броят на участниците. Ето защо една група от участници, които образуват т. нар. „маркиран екип”, който поддържа една позиция (вж. Брешърс и Майерс 1989; Канари, Бросман и Сейболд 1987), може да се смята за една „партия” в аргументативната дискусия. Според терминологията на Брюксел и Кербрат-Орешиони „партията”, независимо дали е индивидуален участник или „коалиция” от участници, има отчетлива „дискурсивна роля” (Брюксел и Кербрат-Орешиони 2004: 110–111). Тогава многопартийната аргументативна дискусия не е просто дискусия между повече от двама души, а е по-скоро дискусия, в която повече от две позиции, според определението, което се възприе тук, влизат в дебати.

Нека да се върнем към примерите за онлайн дискусии. Има основания да се отбележи, особено в случая на Ан Епълбаум, че множеството позиции, които читателите заемат, се противопоставят на нейното становище; те са в резултат от плуралистичната природа на това становище само по себе си. Преди всичко това становище, според горната реконструкция или възстановка, във вида „Убийството на бин Ладен е най-голямото постижение на САЩ, което ще обедини отново (поне временно) разединената политическа сцена в САЩ (прозираща) зад някои общи ценности” – може да се раздели на повече от една единична пропозиция:

1) „Убийството на бин Ладен е най-голямото постижение на САЩ” и

2) „Убийството на бин Ладен ще обедини отново (поне временно) разединената политическа сцена в САЩ (прозираща) зад някои общи ценности”.

По този начин опозициите от тип 2 (убийството не е постижение), 3 (убийството не е постижение на САЩ) и 4 (убийството не е постижение на президента на САЩ), както са различени по-горе, се отнасят към първата част на становището. Докато опозициите от тип 5 (без „ценности”) и 6 (без „обедини отново”) са насочени към втората част от становището. Онова, което остава в този случай обаче, са множеството опозиции на една гледна точка: пропозиция 1 получава три различни опозиции, а пропозиция 2 – две от тях. Това служи да покаже, че не може да се обясни просто като случай на множество различия в мненията” (Емерен и Гротендорст 2004: 60). По-скоро то може да се разглежда като произтичащо пряко от отворения характер на повдигнатите въпроси в коментара на Епълбаум (Как да оценим убийството на бин Ладен? Какви са последиците от убийството, които допускат сблъсъка на различни конкуриращи се позиции?).

Нещо повече, изглежда ясно, че различните опоненти се насочват по-скоро към различните части на едно твърдение, отколкото към различни твърдения.

Второ, допълнителните усложнения относно множеството опозиции на изказана гледна точка възникват в резултат на прагматичния характер на действителния, обвързан с контекста на ситуацията дискурс. В това отношение решаващо значение има понятието „пространство на несъгласие”, тоест „структурно множество от възможности за аргументация” (Емерен и др. 1993: 95; Джаксън 1992). Това „пространство на несъгласията” се състои от всички изказвания, с които спорещата се е ангажирала и които могат да се реконструират на базата на онова, което тя е казала в даден контекст. Тези ситуационно ангажирани изказвания включват такива прагматични проявления на езиковата употреба като имплицатури, пресупозиции и вероятни условия, които се отнасят до даден речеви акт (вж. Грайс 1975; Сърл 1969). Да се обърнем пак към твърдението на Мъри: „Смъртта на бин Ладен е кръстопът, от който трябва да поемем в посока към промяна на нашата политика в Близкия Изток”. Освен че се явява гледна точка в аргументативната дискусия, този речеви акт, това изказване може да се разглежда като директива (пледиране или молба: „Ние трябва да направим действието Х.”, вж. Сърл 1975). Такива речеви актове се изпълняват сполучливо, само ако сред другите условия е изпълнено предварителното условие онези, които ще извършат речеви акт, да са наистина в позиция да действат. В този случай следва, че Западът е в позиция да извърши промяна в Близкия Изток.

Това вероятно условие става „виртуална гледна точка” (Емерен и др. 1993: 95ff.; Джаксън 1992), която пряко се оспорва от онези, които спадат към опозиция 4 на позицията на Мъри: „Не е Западът, който трябва да променя отношението си към каквото и да било: ислямските и арабските деспоти трябва да се събудят от това, че земята се тресе под краката им.” Подобно на това, позицията на Мъри предпоставя, че бин Ладен фактически е мъртъв и тази предпоставка, разбира се, е оспорвана от теоретиците на конспирацията (опозиция 5 по-горе: *бин Ладен не е мъртъв*).

Подобни прагматични явления са рутинни усложнения при анализа на действителните речеви ситуации с всичките „неподдаващи се на контрол” усложнения и нюанси (вж. Емерен и др. 1993). Тяхното проучване ни позволява да придобием реалистична картина за онова, което нашите действителни обсъждания, като онлайн дискусиите например, всъщност представляват. И все пак те също водят до възможни теоретични усложнения, които биха изчезнали, ако анализираме случаи с проста структура, където такива контекстуални разширения се поддават на контрол. Например на простия въпрос „Кой трябва да е кандидат-президентът на Републиканската партия?” (зададен в началото на 2012 г.) отговорът може да бъде: „Ромни, Санторум, Джингрич или Пол трябва да стане кандидат за президент на Републиканската партия. Гледната точка ще бъде единична пропозиция, без скрити прагматични усложнения, но въпреки това ще се образува дискусия от множество позиции на множество партии, в която защитниците на всеки кандидат ще влязат в сблъсък. Дискусиите върху коментарите на Мъри и Епълбаум, които са анализирани по-горе, в крайна сметка се изправят пред съвсем същите проблеми на многопартийните дебати, независимо от всички споменати нюанси.

Накрая остава въпросът за характера на връзката между различните страни, позиции и случаи в проучването на аргументацията за целите на анализа на действителните взаимодействия в дебатите, които са очертани в предходната секция. Според някои аналитици (Бейм 1996; Люис 2005) много от коментарите в онлайн дискусията са явно аргументативни. На базата на проучванията на английските и френските политически дискусии в сайтовете на популярните вестници (*The Guardian*, *Le Monde*), Люис твърди, че „най-обичайната структура или субструктура на съобщението, която се появява е [реакция] + позиция + подкрепящи доводи” (2005: 1808). С други думи, едно съобщение обикновено се състои от реакция (по избор) срещу позицията на другата „партия”, която е последвана от изразяване на собствената позиция, която е подкрепена от аргументи. На равнището на лингвистичното оформяне на съобщението, тази структура обичайно се представя чрез последователна конструкция (Да, вие сте прави, че *p*

[реакция], но въпреки това *q* [собствената позиция], защото *a1*, *a2*, *a3* [подкрепящи аргументи]) (вж. Люис 2005: 1811ff.).

Така различните позиции неизменно се преплитат с реакциите към други участници в дискусиата, които са преките адресати на съобщенията, но става ясно, че позициите се формулират не само във връзка с онова, което прекият адресат е казал (например, поканеният коментатор на някой онлайн вестник), но и по отношение на други „партии” в спора – други случайни коментиращи, „домакини” и даже по-широката публика – в една доста сложна мрежа от конкуриращи се позиции. Например главното твърдение на Епълбаум се атакува от множество участници в онлайн обсъждането, които са на различни позиции, като някои от тях са очевидно несъвместими (например, ляво ориентираните антиамериканци срещу консервативните поддръжници на щатската политика „война на тероризма”). Онлайн дебатът във в. „Телеграф” е типичен случай на многопартийни дебати, изхождайки именно от терминологията за аргументацията, представена по-горе. В този онлайн дебат спорещите излагат своите позиции не само като взимат предвид оригиналния коментар на Епълбаум, но и като споменават други възгледи, дори когато явно се позовават на позицията на Епълбаум. Това се проявява ясно, когато тези, които не са адресати, но са предполагаеми целеви реципиенти, отвърщат на контрааргумента, който е адресиран явно към някой друг. В един разговор позициите обичайно се формулират като реакции на нечия друга позиция. Кларк и Карлсон (1982) предлагат една по-скоро теоретична, отколкото чисто емпирична обосновка на този феномен. Те защитават възгледа, че онова, което наричат „каноничен/учебнически разговор”, се подчинява на „принципа на отговорността”, според който „говорителят носи отговорност за формата на изказването си, която трябва да позволява на всички страни в разговора да следят какво казва” (Кларк и Карлсон 1982: 344). От страната на реципиентите това означава, че дори съобщенията, които не са пряко адресирани към тях, са част от „тяхната” речева ситуация. В двуполусния разговор трябва да внимавам какво казвам и какво ми казват, така че общите основания и позициите, защитавани в изпълнимите условия на моите речеви актове, могат да влязат във взаимодействие с онези, които се изказват от моите опоненти. В многопартийния обмен на мнения трябва да правя това като допълнение към необходимостта да следя какво казват другите и какво им се казва, дори когато не се обръщат пряко към мен. (10) Не би трябвало да се изненадвам от въпроси като „А вие какво мислите?”, дори когато нищо от предишните изказвания не е било изготвено за мен или адресирано към мен. Както Кларк и

Карлсон твърдят, се появява едно динамично общо поле, както и база от изказани в разговора позиции, които трябва да следя, даже ако не участвам активно в него. В случая на аргументативния каноничен разговор, всеки участник в спора би трябвало по принцип да насочва своите съобщения към всички, в смисъл, че позицията му може да е отговор на или да предизвика нечия друга позиция. С други думи, чрез спора с една страна мога също да допринасям с нещо към други възможни дискусии с други страни, например отричайки в момента неизразени протести или влизайки в противоречие с неизразените основни изходни позиции на някоя друга страна. Ако случаят е наистина такъв в онлайн дискусиите, тогава би било невъзможно да се разплете една двуполюсна опозиция от общия възел за целите на анализа и оценката.

5. Заключение

За теоретиците и анализаторите на политическото красноречие е характерно да допускат, че именно на някои определени форми на аргументацията – и по-специално на диалектическото претегляне на аргументите „за” и „против” – се дължи неговият привилегирован статус сред другите форми на политическата комуникация, разбираана като преследване на общото благо с разумни средства. (11)

Такава „имплицитна теория на аргументацията”, която лежи в основата на политическото красноречие, съдържа определен образ относно това, как изглежда убеждаващата комуникация и вероятно, комуникацията изобщо – нейната най-фундаментална единица е обменът на информация между само две взаимодействащи страни, а всички по-сложни форми са производни на този двуполюсен обмен. Подобен план се прилага в повечето подходи за анализ на комуникацията, каквато е теорията за речевите актове, например, които са имали значително влияние върху представянето на диалектическите модели на аргументацията. В основни линии диалектичната диада „защитник и противник” или „защитник/пропонент и опонент” може да се разглежда като специализирана вариация на двойката „говорител–слушател” от теорията на речевите актове, която е приложима на практика винаги, когато езикът се употребява с цел убеждаване. Всъщност една диалектическа теория в нейната най-изтънчена форма, може да бъде представена напълно чрез теорията за речевите актове (Емерен и Гротендорст 1984, 2004).

Пропонентът и опонентът при прагматико-диалектическия подход носят в себе си в момента на своето изправяне един срещу друг прагматичните си роли или мисии, които са определени чрез условията на аргументативно релевантни комплексни речеви актове

(„представяне на гледна точка”, „аргументация”). Перлокутивната цел е да се склони опонентът, понякога наричан също „адресат” или „аудитория” (Емерен и Гротендорст 1984), е неразривно свързана с изпълнението на такива речеви актове.

В настоящата статия се разглежда възможността пропонентът (например коментатор от вестник, такъв е Мъри или Епълбаум) да се изправи едновременно пред различни опоненти (читателите на онлайн изданието на вестника), които изразяват своите различни позиции в една дискусия. Така отправната точка за изследване на плуралистичните дискусии става сблъсъкът на ясно определени позиции, т.е. сблъсъкът на различни мнения по един проблем, който е предизвикан чрез конкретен въпрос: Какво трябва да направят американското правителство и неговите съюзници след убийството на Осама бин Ладен? Какви са най-важните последствия от смъртта на бин Ладен? Дискусиите върху тези въпроси в онлайн изданията на вестниците „Гардиан” и „Телеграф” са ясни илюстрации на плуралистични публични обсъждания, в които много отчетливо различни позиции се въвличат едновременно в борбата за търсене на аргументи.

Разпространената практика на плуралистичните многопартийни диспути и широката публична ангажираност в обсъжданията представят сериозни предизвикателства пред съществуващите методи за анализ и оценка на политическия спор. Докато концепцията за аргументацията, имплицитно съдържаща се в основанията на теорията за публичната демокрация, е „ди-логична” поради това, че опростява рационалния критичен дебат до ясно изразения сблъсък на две страни („за” и „против”), в действителност участниците в публичното обсъждане са в много по-комплицирана позиция. Те не само дебатираат „по двете страни на един проблем”, но също така трябва да вземат предвид присъствието на други позиции и дори случаи, които трябва критично да преодоляват. Въпросът докъде може да се разгърне рационалната аргументация в такива ситуации, става доста сложен. Този въпрос налага, от една страна, повече емпирични изследвания, основани на комплексния анализ на практиката на плуралистичните публични обсъждания, а от друга страна, изисква от теорията да обърне сериозно внимание на възможностите на традиционните модели и методи на аргументативния анализ да се използват адекватно за обработването на такива данни.

Благодарности

Издавам благодарност на Мариан Даури за ценните ѝ коментари върху по-ранна версия на настоящата статия. Признателен съм за финансовата подкрепа на Португалската фондация за наука и техника на „Аргументация във виртуалната публична сфера: от идеалните модели до действителните практики.”

Бележки:

Notes

(1). For Aristotle, “Deliberative speaking urges us either to do or not to do something: one of these two courses is always taken by private counsellors, as well as by men who address public assemblies” (*Rhetoric*:1358b). Habermas repeatedly stresses that the primary function of the public sphere is rational-critical public debate in which issues are decided on the sole basis of “the authority of the better argument” (1989/1962: 36). He traces the modern connection between deliberation and argumentation to the 18th century rationalism of the Age of Enlightenment. For instance, according to a German publicist Wieland, critical “public opinion” resulted from “the most incisive investigation of an issue, after the most exact weighing of all the reasons pro and con” (Habermas 1989/1962: 102). Bohman defines deliberation as “a dialogical process of exchanging reasons for the purpose of resolving problematic situations that cannot be settled

without interpersonal coordination and cooperation” (1996: 27). Cohen, in the simplest of formulations, treats deliberation “as a kind of mutual reason-giving” (2009: 8) and proposes that “ideal deliberative procedure” in democratic decision-making should be based on “the notion of justification through public argument and reasoning among equal citizens” (Cohen 2009: 22).

(2). In the context of studying online discussions, the popularity of these two broadsheet newspapers can be measured by the number of online readers and their participation in discussions taking place on the newspaper’s website, rather than by traditional figures, such as circulation of the printed edition. In terms of the online readership, in the month of February 2008 analyzed by Richardson and Stanyer (2011: 988–989), *The Guardian* had the highest number of unique users per month (19,519,923) among all British newspapers (including broadsheet and tabloid), and the highest average number of comments per article (45.72). *The Daily Telegraph* was the fifth most popular newspaper (and third broadsheet, after *The Guardian* and *The Times*) in terms of online readership (12,283,835 unique monthly users), but the second most popular in terms of readers’ comments (average 32.76 per article).

(3). Murray’s commentary was published on 2 May 2011, 16.30 BST. The first user’s response was posted 2 May, 16.43 BST, and the last one 4 May, 12.24 BST. Note that in Richardson and Stanyer’s (2011: 989) larger study of discussions in British online newspapers from 2008, an average number of comments per article in *The Guardian* equals 45.72; the discussion analyzed here is thus more than 3 times longer than the average.

(4). I take direct responses to be those that explicitly take up a proposition put forth by the commentator — here: Murray or Applebaum — and express an opinion vis-a-vis this proposition. This is typically accompanied by direct forms of address (“I don’t believe there is a [...] chance [...] of a change [...], Andrew,” “Mr Murry your assumption in my opinion is wrong”) or quotations from the original commentary.

(5). It surely is possible to categorize these responses using a different set of criteria. This would nevertheless not affect the point I am making here as long as a multiplicity of distinct dissenting positions is expressed.

(6). All fragments come from a complete pool of responses to Murray’s and Applebaum’s commentaries that were made available on the online editions of *The Guardian* and *The Telegraph*. All passages are quoted verbatim (including non-standard spelling and grammar), save for occasional abridgements.

(7). Applebaum’s commentary was published on 2 May 2011, 20.12 BST. The first user’s response was posted 2 May, 20.24 BST, and the last one 5 May, 10.33 BST. Note that since, according to Richardson and Stanyer (2011: 989), an average number of comments per article in *The Telegraph* amounts to 32.76, this discussion thread is nearly five times longer than the average (measured in February 2008 rather than May 2011, though).

(8). The distribution of responses in *The Telegraph* discussion analyzed here does not differ from Richardson and Stanyer’s results. In their representative sample, out of sum total of 1009 messages on serious political issues (racial difference, immigration), 252 directly addressed the column, 262 “commented on a general issue,” 286 were “directed at other readers’ comments,” and 112 combined “several of the other characteristics” (Richardson and Stanyer 2011: 993–994).

(9). I owe this term to Francisca Snoeck Henkemans.

(10). This applies, of course, only to cases of ratified participants; over-hearers and eavesdroppers are exactly *not* expected to keep track of what others are saying. 174 Marcin Lewiński

(11). An early account of the relations between “the dialectical perspective on argumentation” and Habermas’s theory of communication can be found in Wenzel 1979.

Библиография

References:

Aakhus, Mark, and Marcin Lewiński. 2011. “Argument analysis in large-scale deliberation.” In *Keeping in touch with pragma-dialectics*, ed. by Eveline Feteris, Bart Garssen, and Francisca Snoeck Henkemans, 165–183. Amsterdam: John Benjamins.

Applebaum, Anne. 2011. “Bin Laden killed: For a day or two, we’ll feel like the United States of America again.” Available online: <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/uspolitics/8488549/Bin-Laden-killed-For-a-day-or-two-well-feel-like-the-United-States-of-America-again.html> (last consulted 23-08-2012).

Aristotle. 1984. *Rhetoric*. (William Rhys Roberts, trans.). In *The complete works of Aristotle: The revised Oxford translation*, vol. 2, ed. by Jonathan Barnes, 2152–2269. Princeton: Princeton University Press.

- Baym, Nancy K. 1996. “Agreements and disagreements in a computer mediated discussion.” *Research on Language and Social Interaction* 29 (4): 315–345.
- Blair, J. Anthony. 1998. “The limits of the dialogue model of argument.” *Argumentation* 12 (3): 325–339.
- Bohman, James. 1996. *Public deliberation: Pluralism, complexity, and democracy*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Bonevac, Daniel. 2003. “Pragma-dialectics and beyond.” *Argumentation* 17 (4): 451–459.
- Brashers, Dale E., and Renee A. Meyers. 1989. “Tag-team argument and group decision-making: A preliminary investigation.” In *Spheres of argument: Proceedings of the Sixth SCA/AFA Conference on Argumentation*, ed. by Bruce E. Gronbeck, 542–550. Annandale: Speech Communication Association.
- Bruxelles, Sylvie, and Catherine Kerbrat-Orecchioni. 2004. “Coalitions in polylogues.” *Journal of Pragmatics* 36 (1): 75–113.
- Canary, Daniel J., Brent G. Brossmann, and David R. Seibold. 1987. “Argument structures in decision-making groups.” *Southern Speech Communication Journal* 53 (1): 18–37.
- Clark, Herbert H., and Thomas B. Carlson. 1982. “Hearers and speech acts.” *Language* 58 (2): 332–373.
- Cohen, Joshua. 2009. *Philosophy, politics, democracy*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Dascal, Marcelo. 2008. “Dichotomies and types of debate.” In *Controversy and confrontation: Relating controversy analysis with argumentation theory*, ed. by Frans H. van Eemeren, and Bart Garssen, 27–49. Amsterdam: John Benjamins.
- Davies, Todd, and Seeta P. Gangadharan (eds). 2009. *Online deliberation: Design, research and practice*. Stanford, CA: CSLI Publications.
- Davis, Richard. 1999. *The Web of politics: The Internet’s impact on the American political system*. Oxford: Oxford University Press.
- Davis, Richard. 2005. *Politics online: Blogs, chatrooms, and discussion groups in American democracy*. London: Routledge.
- van Eemeren, Frans H., 2010. *Strategic maneuvering in argumentative discourse: Extending the pragma-dialectical theory of argumentation*. Amsterdam: John Benjamins.
- van Eemeren, Frans H., and Rob Grootendorst. 1984. *Speech acts in argumentative discussions*. Dordrecht: Foris.
- van Eemeren, Frans H., and Rob Grootendorst. 2004. *A systematic theory of argumentation: The pragma-dialectical approach*. Cambridge: Cambridge University Press.
- van Eemeren, Frans H., Rob Grootendorst, Sally Jackson, and Scott Jacobs. 1993. *Reconstructing argumentative discourse*. Tuscaloosa: University of Alabama Press.
- Goffman, Erving. 1981. *Forms of talk*. Oxford: Blackwell.
- Goodwin, Charles, and Marjorie H. Goodwin. 1990. “Interstitial argument.” In *Conflict talk: Sociolinguistic investigations of arguments in conversations*, ed. by Allen D. Grimshaw, 85–117. Cambridge: Cambridge University Press.
- Grice, Paul H. 1975. “Logic and conversation.” In *Syntax and semantics, vol. 3: Speech acts*, ed. by Peter Cole, and Jerry L. Morgan, 41–58. New York: Academic Press.
- Habermas, Jurgen. 1989. *The structural transformation of the public sphere: An inquiry into a category of bourgeois society* (Thomas Burger, trans.). Cambridge, MA: MIT Press. (Original work published 1962.)
- Hamblin, Charles L. 1970. *Fallacies*. London: Methuen.
- Hauben, Michael, and Ronda Hauben. 1997. *Netizens: On the history and impact of Usenet and the Internet*. Los Alamitos, CA.: IEEE Computer Society.
- Haviland, John B. 1986. “‘Con Buenos Chiles’: Talk, targets and teasing in Zincantan.” *Text* 6 (3): 249–282.
- Hill, Kevin A., and John E. Hughes. 1998. *Cyberpolitics: Citizen activism in the age of the Internet*. Lanham: Rowman & Littlefield.
- Hymes, Dell. 1972. “Models of the interaction of language and social life.” In *Directions in sociolinguistics: The ethnography of communication*, ed. by John. J. Gumperz, and Dell Hymes, 35–71. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Jackson, Sally. 1992. “‘Virtual standpoints’ and the pragmatics of conversational argument.” In *Argumentation illuminated*, ed. by Frans H. van Eemeren, Rob Grootendorst, J. Anthony Blair, and Charles A. Willard, 260–269. Amsterdam: SicSat.
- Jackson, Sally, and Scott Jacobs. 1980. “Structure of conversational argument: Pragmatic bases for the enthymeme.” *The Quarterly Journal of Speech* 66 (3): 251–265.
- Jacquette, Dale. 2007. “Two sides of any issue.” *Argumentation* 21 (2): 115–127.
- Kerbrat-Orecchioni, Catherine. 2004. “Introducing polylogue.” *Journal of Pragmatics* 36 (1): 1–24.
- Krabbe, Erik C. W. 2006. “Logic and games.” In *Considering pragma-dialectics*, ed. by Peter Houtlosser, and M. Agnes van Rees, 185–198. Mahwah: Lawrence Erlbaum Associates.
- Levinson, Stephen C. 1988. “Putting linguistics on a proper footing: Explorations in Goffman’s concepts of participation.” In *Erving Goffman: Exploring the interaction order*, ed. by Paul Drew, and Anthony J. Wootton, 161–227. Cambridge, MA: Polity Press.

- Lewiński, Marcin. 2010a. *Internet political discussion forums as an argumentative activity type. A pragma-dialectical analysis of online forms of strategic manoeuvring in reacting critically*. Amsterdam: SicSat.
- Lewiński, Marcin. 2010b. “Collective argumentative criticism in informal online discussion forums.” *Argumentation and Advocacy* 47 (2): 86–105.
- Lewiński, Marcin. 2011. “Monologue, dialogue or polylogue: Which model for public deliberation?” In *Argumentation: Cognition and community. Proceedings of the 9th International Conference of the Ontario Society for the Study of Argumentation*, ed. by Frank Zenker, 1–15. CD ROM. Windsor, ON: OSSA.
- Lewis, Diana M. 2005. “Arguing in English and French asynchronous online discussion.” *Journal of Pragmatics* 37 (11): 1801–1818.
- Marcoccia, Michel. 2004. “On-line polylogues: Conversation structure and participation framework in internet newsgroups.” *Journal of Pragmatics* 36 (1): 115–145.
- Maynard, Douglas W. 1986. “Offering and soliciting collaboration in multi-party disputes among children (and other humans).” *Human Studies* 9: 261–285.
- Mendelson, Michael. 2002. *Many sides: A protagorean approach to the theory, practice, and pedagogy of argument*. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers.
- Murray, Andrew. 2011. “Bin Laden’s death is a fork in the road.” Available online: <http://www.guardian.co.uk/commentisfree/2011/may/02/bin-laden-death-forkroad?commentpage=1#start-of-comments> (last consulted 23-08-2012).
- Rheingold, Howard. 1993. *The virtual community: Homesteading on the electronic frontier*. Reading, Mass.: Addison Wesley.
- Richardson, John E., and James Stanyer. 2011. “Reader opinion in the digital age: Tabloid and broadsheet newspaper websites and the exercise of political voice.” *Journalism* 12 (8): 983–1003.
- Searle, John R. 1969. *Speech acts: An essay in the philosophy of language*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Searle, John R. 1975. “A taxonomy of illocutionary acts.” In *Language, mind, and knowledge, vol. 7*, ed. by Keith Gunderson, 344–369. Minneapolis: University of Minnesota.
- Searle, John R. 1992. “Conversation.” In *(On) Searle on conversation*, ed. by John R. Searle et al., 7–29. Amsterdam: John Benjamins.
- Sunstein, Cass R. 2007. *Republic.com 2.0*. Princeton: Princeton University Press.
- Walton, Douglas N. 1998. *The new dialectic: Conversational contexts of argument*. Toronto: University of Toronto Press.
- Walton, Douglas N., and Erik C. W. Krabbe. 1995. *Commitment in dialogue: Basic concepts of interpersonal reasoning*. Albany: State University of New York Press.
- Wenzel, Joseph W. 1979. “Jurgen Habermas and the dialectical perspective on argumentation.” *Journal of the American Forensic Association* 16: 83–94.
- Wilhelm, Anthony G. 2000. *Democracy in the digital age: Challenges to political life in cyberspace*. New York: Routledge.
- Wright, Scott. 2012. “Politics as usual? Revolution, normalization and a new agenda for online deliberation.” *New Media and Society* 14 (2): 244–261.